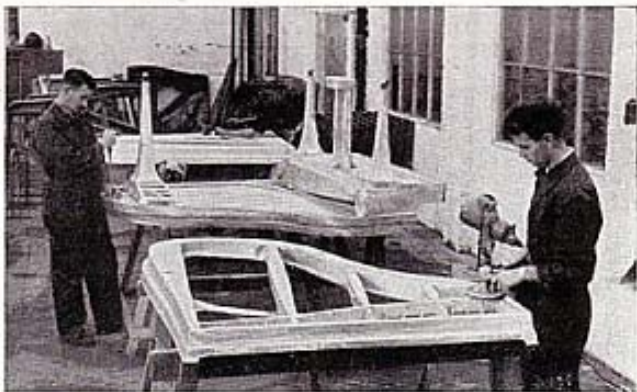

RIPPEN

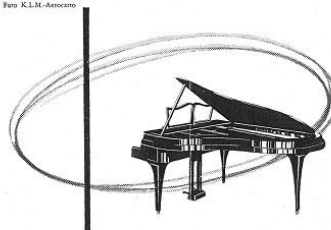
ON BOARD S.S. ROTTERDAM
Holland-America Line

Bewerking van lichtmetaal-constructies voor de onverwoestbare vleugels.

Foto K.L.M.-Anno

S. S. ROTTERDAM

* Ook op dit vlaggeschip weerklinken Rippen-klanken

* m. Oude
m. Willems
m. Rindman
m. Jahn
m. Oudevrielde

RIPPEN

vleugels
en piano's
EDHOLLAND

Een meesterklasse

Maestro

Höhe: 115/134, Tiefe: 55, Breite: 148 cm

RIPPEN

Flügel

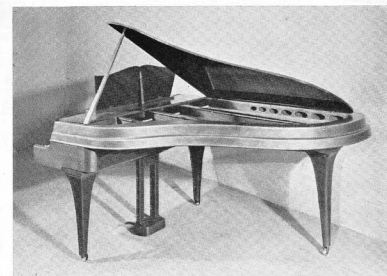
Abmessungen: 93x141x185 cm.

Der Rippen-Flügel entspricht allen Wünschen des anspruchsvollen Klavierspielers, der seine Interpretation für Musik von Bach Ultramoderne auf die höchste Stufe bringen will, ein Instrument das einen klaren, brillanten Ton besitzt, der je nach Empfinden allen gewünschten Farben nuanciert werden kann. Der Flügel hat diese Eigenschaft.

Bei den Rippen-Flügeln sind alle Saiten parallel über den Steg angeordnet wodurch eine vollkommene klangliche Ausgeglichenheit entsteht. Bei herkömmlichen Flügeln besteht die Konstruktion aus einer Kombination von Holzballen mit einem Rahmen aus Gusseisen. Diese Materialien reagieren verschieden auf Klimaänderungen: Holz schwindet, Metall dehnt sich. Der Rippen-Flügel hat eine homogene Konstruktion, die Holzballen sind weggelassen. Die Konstruktion macht den Flügel schlank, so dass er klein wirkt und aussieht.

Dennoch sind die Saiten lang. Die meisten Flügel haben kurze Saiten und wirken dennoch wenig elegant. Der Rippen-Flügel füllt das Zimmer mit seinen Massen, sondern mit seiner Klangfülle. Die Konstruktion des Rippen-Flügels ist aus Aluminium. Zierlich fügt er sich in jede Einrichtung. Der Permatone-Resonanz aus ausgewähltem Fichtenholz wird auch in den Rippen-Flügel eingebaut.

Grand Piano by Rippen

The fragile profile of the Rippen Grand Piano makes it look very small. The room in which it is placed, remains spacious. It is remarkable how the light lines suggest antique as well as the most modern conception of construction. The light weight (about 40% less than that of former grands) makes the instrument readily movable.

Yet the Rippen Grand Piano is a great instrument with long strings, admired by the pianist for its tone, praised by craftsmen for its beauty and generally acknowledged as the greatest step forward in building grand pianos for the last 100 years.

RIPPEN PIANOFABRIEK
BILDERDIJKSTRAAT 45 * THE HAGUE * HOLLAND

De Rippen pianofabriek (deel 1)

Periode van groei: 1937-1957 van Den Haag naar Ede

Toen pianostemmer Dirk Anton Rippen in 1906 besloot vanuit Kampen naar de mondaine hofstad Den Haag te verhuizen kon hij niet vermoeden dat zijn zoon Johan Jacob Rippen dertig jaar later met een eigenhandig gebouwde 'staande vleugel' de kiem zou leggen voor de twee grootste en modernste pianofabrieken in Europa.

In het middelste pand, Bilderdijkstraat 151 in Den Haag, werd de Maestro-piano geboren

Het afregelen van een serie Maestro's

Maestro's laten hun achterzijde zien

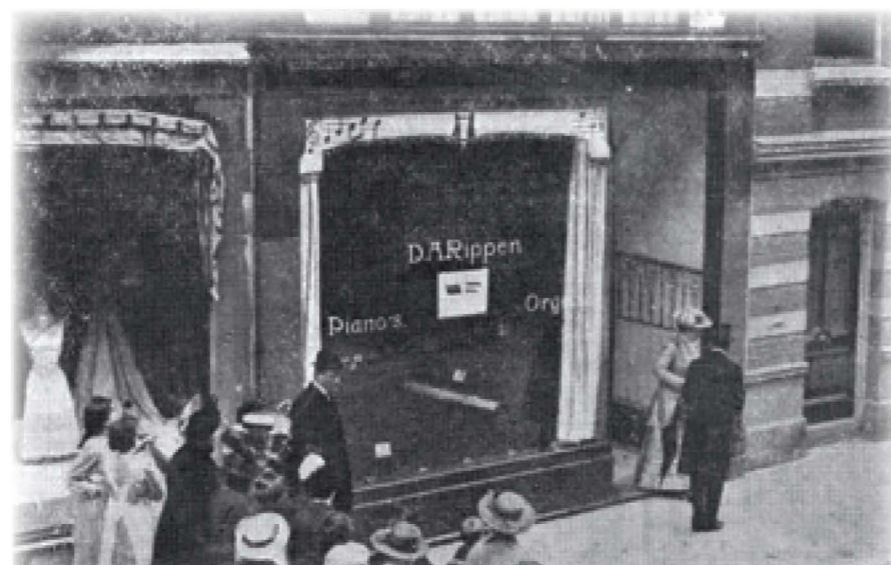

Eventuele kleine beschadigingen van het Afrikaanse mahonie fineer worden met een fijn penseel gecorrigeerd

Johan Jacob Rippen werd in 1909 geboren en leerde het vak in het pianobedrijf van zijn vader en bij diverse andere ateliers. Hij begon met de basis van de pianobouw, eerst in Nederland en leerde verder in Duitsland. Het was de bedoeling dat hij op traditionele wijze zijn vader zou opvolgen in een kleinschalig en overzichtelijk bedrijf. Maar het zou anders lopen. Johan Rippen zag van nabij dat de traditionele pianobouw een moeilijke periode doormaakte.

Door de snelle opkomst van radio en grammofoon leek de piano steeds meer terrein te verliezen. En laten we niet vergeten dat piano's in de jaren twintig van de vorige eeuw vaak behoorlijk grote en hoekige meubels waren. Veranderingen in de woningbouw, met portiektrappen en kleinere woonkamers, en in de smaak van het koperspubliek maakten de weg vrij voor kleinere piano's, zoals we die tegenwoordig veel zien. Vooral in Duitsland werden deze 'Kleinpiano's' ontworpen om de pianoafzet weer te stimuleren. Echter, de muzikale kwaliteiten van deze kleine piano's waren aanmerkelijk minder goed dan de klanken van de grote, pompeuze piano's met hun veel grotere snaarlengte en kasten.

Johan Rippen maakte zoals hij zelf later verklaarde "uit liefhebberij" een schets voor de 'Rippen-Harpvleugel'. Deze benaming is verwarrend, omdat het instrument een rechtsharig piano is, met een wat aangepast mechaniek. De sierlijke kast kreeg zijn fraai gewelfde vorm door het natuurlijke verloop van de snaren, die evenwijdig over één kam liggen. Het instrument lijkt daardoor inderdaad op een vleugel die op zijn kant staat. Ook is de vorm van een harp in het model goed herkenbaar.

Bezoek van H.M. de Koningin aan de winkel van D.A. Rippen op 11 mei 1916

Maestro

De eigenzinnige Johan Rippen legde zijn plannen voor aan ervaren pianobouwers, maar de reacties waren sceptisch en negatief: de piano had zijn ultieme vorm al gevonden en het leek waanzin om van de algemeen aanvaarde kruissnarigheid voor een modern compact instrument weer terug te keren naar een parallel besnaarde piano. Toch werkte Rippen stug verder aan het verwezenlijken van zijn droom. Eigenhandig bracht hij al zijn vakkennis in praktijk en bouwde de eerste harpvleugel die hij de *Rippen Maestro* noemde. De gaten in het frame voor de 220 stempennen werden door hem met de hand geboord. Terwijl hij aan het proefmodel werkte nam hij zich voor om nog zes exemplaren van deze Rippen piano's te gaan bouwen. Het eerste werd voltooid in het najaar van 1937 in de bescheiden werkplaats van de firma in de Bilderdijkstraat 151 te Den Haag. De *Rippen Maestro* kon gepresenteerd worden aan verraste collega pianobouwers en aan het publiek. De eerste reacties waren vooral verbaasd: hoe durfde in de uiterst traditionele wereld van de pianobouwers een jongeman, en nog wel een Hollander, met zo'n totaal ander ontwerp te komen?

De elegante, asymmetrische vorm van de *Rippen Maestro* was een grote verrassing, zeker als we bedenken hoe in die jaren over de 'klassieke' piano werd gedacht. Een bekende binnenhuisarchitect schreef met grote stelligheid: "...niet velen zullen de vorm van de gewone hoekige piano meer kunnen waarderen. Het zal geen verlies zijn als over enige jaren dit product van kunst uit de vorige eeuw zal zijn verdwenen..."

En inderdaad was er in die periode een grote verandering in de woningbouw, de vormgeving van meubels en inrichting van de huiskamers. Denk aan de strakke lijnen van Rietveld en Berlage, architecten die zich zoals gebruikelijk voor de Tweede Wereldoorlog nog intensief met het interieur en meubilair bemoeiden.

Hollands koopmanschap

Johan Rippen combineerde zijn gedrevenheid als pianobouwer met gezond Hollands koopmanschap. Zodra de eerste *Maestro* was voltooid maakte hij plannen om jaarlijks honderdvijftig instrumenten te bouwen. Voor de bescheiden piano- en orgelhandel van zijn vader, met een winkel aan de Piet Heinstraat 42 in Den Haag was dat een onmogelijk grote productie.

Interieur Piano- en orgelmagazijn D.A. Rippen

Er werd méér personeel in dienst genomen, en uit krantenadvertenties uit de jaren voor de oorlog blijkt wel dat de *Maestro* al spoedig een succes was: Pianohandel Rippen deed de 'klassieke' modellen met korting in de uitverkoop, om plaats te maken voor het nieuwe instrument uit eigen werkplaats. De *Maestro* was overigens geen goedkope piano: 975 gulden was in 1938 een fors bedrag. Omdat het publiek de Duitse piano's als superieur beschouwde, was het voor Rippen een heel positief verkoopargument dat twee Duitse en een Engelse fabrikant zijn ontwerp in licentie wilden bouwen.

Op de Messe in Leipzig werd de Rippen Maestro aan het internationale publiek gepresenteerd en in de krant Het Vaderland van 8 mei 1938 wordt gemeld dat het nieuwe instrument daar "het gesprek van den dag" is. De muzikale kwaliteit werd heel positief beoordeeld, ook door autoriteiten als Eduard van Beinum, Sem Dresden en de in die jaren zeer beroemde pianist Theo van der Pas: "...Welk een toon! Van bas tot discant 88 tonen van gloed en verve!"

Het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog remde echter de snelle ontwikkeling: vakbekwaam personeel moest onderduiken, evenals Johan Rippen zelf. De productie ging wel door, maar er ontstond gebrek aan materialen voor de bouw.

De heer Meijer, die vele jaren als pianotechnicus in heel Europa voor Rippen werkte, vertelde mij dat Johan Rippen in de oorlog ondanks grote risico's opgepakt te worden overschrokken een Duits officiersuniform kocht en zo verkleed naar Duitsland reisde om daar met gespeelde autoriteit materialen en onderdelen voor zijn eigen fabriek te bemachtigen.

Verhuizing naar Ede

Na de oorlog kwam de productie van de Rippen *Maestro's* en daarnaast ook andere, meer traditionele modellen weer snel op gang. Inmiddels werd in Den Haag op vier locaties aan de pianobouw gewerkt, en het besluit werd genomen een geheel nieuwe fabriek te stichten. De keus viel op Ede, waar aan de Reehorsterweg een hypermodern fabriekscomplex verrees. Johan Rippen wilde de productie zo efficiënt mogelijk organiseren en daarbij zoveel mogelijk in eigen beheer houden. Anders dan bij de kleinschalige en ambachtelijke traditoele pianobouw, wilde Rippen het gehele productieproces zo gestroomlijnd mogelijk organiseren. Daarom koos hij ervoor de verschillende

stadia van de pianobouw op te delen en werden metaalbewerkers, meubelmakers, schilders en andere vaklieden in dienst genomen, naast de 'echte' pianotechnici. En dat lukte ook: in de fabriek werd het ruwe hout aan de ene kant aangevoerd en 160 meter verder konden de Rippen piano's kant en klaar geladen worden in de eigen vrachtwagens, die heel Europa doorkruisten.

Het fabrieksgebouw was voorzien van vloerverwarming en air conditioning, voor die tijd uiterst modern. Het personeel was herkenbaar aan de verschillende kleuren werkkleding: groen voor de houtbewerkers, blauw voor de metaalarbeiders en wit voor de pianotechnici.

In de jaren vijftig was het gebruikelijk dat op Oudejaarsdag het personeel in alle bedrijven wat eerder naar huis mocht. Zo niet bij Rippen: daar werd het voltallige personeel om half zes verzameld in de kantine van de fabriek, en Johan Rippen hield dan traditioneel een lange, Bijbels geïnspireerde toespraak. Als behoudend protestant was hij overigens één van de mede-oprichters van de EO, de Evangelische Omroep.

In het nieuwe fabriekscomplex was een ook grote showroom met een speciaal akoestisch plafond om de verschillende typen Rippen instrumenten zo goed mogelijk tot hun recht te laten komen. Behalve de kantoren en magazijnen werd ook een aantal woningen gebouwd die het personeel kon huren. De feestelijke opening van de nieuwe fabriek werd verricht op 5 november 1957 door dr. Jelle Zijlstra, toen minister van economische zaken en later minister-president. In een speciale kleurenditie van het Rippen personeelsblad 'Alla Marcia' wordt uitvoerig verslag gedaan van deze belangrijke mijlpaal. Naast vele prominenten waren ook befaamde pianisten als Cor de Groot, Jan Wijn en Theo van der Pas aanwezig. Er werd een pianoconcours gehouden met als hoofdprijs een *Rippen Maestro*.

Exponentiële groei

De productie groeide gestaag, en het personeelsbestand nam toe tot 200 man. Eerst werden elke werkdag 12 piano's (en later ook de bijzondere gegoten aluminium Rippen vleugels) in serieproductie gebouwd. Op zeker moment was de vraag naar instrumenten zó groot dat Johan Rippen het personeel bijeen riep

en een dagloon extra beloofde indien de productie opgevoerd kon worden naar zestien piano's per dag. Het personeel spande zich uiteraard extra in en het lukte de dagproductie te verhogen. Johan Rippen was niet alleen een gedreven pianobouwer, hij was ook behoorlijk op de penning: zodra het gestelde doel bereikt was gaf hij opdracht voortaan dagelijks zestien piano's te bouwen.

Omzet en productie waren sinds het prille begin exponentieel gegroeid: vóór de oorlog 50 stuks per jaar, tien jaar later 500 en toen de nieuwe fabriek in Ede op volle toeren draaide was de jaarproductie 5.000 instrumenten. Daarmee was Rippen de grootste en modernste producent van Europa. En hoewel de Nederlandse markt een belangrijk afzetgebied vormde, was een heel groot deel bestemd voor de export: 20 % werd naar Duitsland geleverd, maar ook in Frankrijk en Amerika werden Rippen piano's populair.

De Maestro in zijn uiteindelijke vormgeving

Inmiddels werden ook allerlei typen kruissnarige piano's gebouwd en voor de *Rippen Maestro* werd een nieuwe kast ontworpen: moderner en zonder consolepoten. Van dit model is de iets kleinere en kruissnarige 'Sheherazade' afgeleid, die ook een aantal jaren in productie was. Deze piano's hadden in 1960 wel een prijskaartje van ongeveer vierduizend gulden.

Het unieke van Johan Rippen en zijn pianofabriek is dat hij zijn durf en gedrevenheid voor alles richtte op vernieuwing en een voortdurend zoeken naar verbetering. En soms wordt wel vergeten dat de Rippen pianofabriek zijn grootste bloei beleefde in de na-oorlogse periode van 'wederopbouw': er was een enorme vraag naar moderne, betrouwbare en helder klinkende piano's, geschikt voor gezinnen met lessende kinderen en voor het thuis musiceren, wat nog heel populair was in het tijdperk vóór de televisie.

Door de efficiënte productie konden veel verschillende kastontwerpen gemaakt worden, passend bij de trends in wonen en interieur. Maar Johan Rippen zelf bleef steeds zoeken naar technische verbeteringen in het pianomechaniek. En weer zou hij met een revolutionair ontwerp komen, waarvoor een tweede, compleet nieuwe fabriek in Ierland werd gesticht. Daarover meer in een volgende editie van Pianowereld.

De Maestro in een moderner kast zonder consolepoten

Het mechaniek van een Maestro

De Rippen pianofabriek (deel 2)

Periode van bloei: 1957-1987

Van Reehorsterweg naar de Frankeneng in Ede

Eerder werd beschreven (PW november 2007) hoe

Johan J. Rippen in Den Haag een pianofabriek begon met zijn eigenzinnige ontwerp van de Maestro, een rechtsnarige 'staande vleugel'. Het succes was groot, en al spoedig bouwde hij ook normale piano's. Geleidelijk werden steeds meer kruissnarige piano's ontworpen, zoals de elegante Mignon, de zeer succesvolle Carillon, en de eenvoudige Studio, bedoeld als voordelige lespiano.

Later produceerde het bedrijf ook modellen met klinkende namen als Belcanto, Concerto, Cantabile, Romance en de massief eiken Largo, die niet zou misstaan in een middeleeuwse ridderburcht.

De Rippen aluminium vleugel in 'modern' interieur

Binnenwerk van de aluminium vleugel. Let op dat het instrument 'rechtsnarig' is (foto: Pieter Verhulst)

Johan Rippen wilde weg uit de Randstad en verplaatste zijn bedrijf van Den Haag naar Ede, waar in november 1957 de hypermoderne fabriek aan de Reehorsterweg werd geopend. De productie werd uiterst rationeel aangepakt: anders dan bij de destijds nog vaak traditioneel ambachtelijke pianobouw werden de instrumenten hier in serie gebouwd. In plaats van zware rastbalken werd een lichtmetalen zelfdragend frame toegepast, en vernieuwend was ook de Permatone zangbodem, bestaande uit drie lagen sparrenhout, zodat scheuren vrijwel onmogelijk was. Een belangrijk verkoopargument, omdat in de naoorlogse woningen steeds vaker centrale verwarming werd toegepast, met desastreuze gevolgen voor oudere piano's. De kasten werden niet meer gepolitoerd maar afgewerkt met moderne sterke lakken. In de oude reclamefolders wordt triomfantelijk vermeld: "U kunt er gerust een cigaret op uitdrukken!"

De vraag naar de betaalbare piano's van Rippen was in deze jaren enorm groot, niet alleen in Nederland, maar vooral ook in Frankrijk, Zweden en zelfs in Duitsland. Met eigen vrachtwagens, waarin plaats was voor 44 instrumenten, werden de instrumenten door heel Europa afgeleverd. De export groeide gestaag, en er waren topjaren met een productie van 5.000 instrumenten. Rippen piano's kregen vooral in het buitenland een goede naam vanwege de degelijke bouw en de transparante, heldere klank. En Rippen gaf ook uitdrukkelijk onbeperkt garantie op zijn instrumenten. Er waren in die jaren winkels waar uitsluitend Rippen werd verkocht. In Parijs waren 26 pianozaken die de instrumenten van

Rippen had ook diverse 'klassieke' en 'moderne' pianomodellen in het assortiment. Hier de 'klassieke' Largo in massief eiken. Het binnenwerk was identiek aan dat van de 'moderne' Carillon

Rippen altijd voorradig hadden. Johan Rippen kon in die jaren kiezen aan welke pianohandelaar hij wel of niet wilde leveren, en dat werd uiteraard in de branche niet altijd gewaardeerd.

Het personeelsbestand was al toegenomen tot 160 man, en de fabriek draaide op volle toeren. In 1962 werd wegens de groeiende productie in een personeelsadvertentie nog eens om 30 nieuwe medewerkers gevraagd, die vooral moesten beschikken over "werkklust, toewijding en nauwkeurigheid". Er werd in die periode hard gewerkt aan de bouw van een tweede fabriek bij het vliegveld Shannon, in Ierland.

Rippen vleugel

Tijdens deze bloeiperiode verraste Johan Rippen, zoals hij dat eerder met de Maestro had gedaan, de pianoindustrie en het koperspubliek met een wel zeer bijzondere vleugel. Het is bekend dat Johan Rippen al voor de oorlog ideeën had voor een kamervleugel die moest voldoen aan zijn moderne inzichten, maar het zou tot 1950 duren voordat dit opmerkelijke instrument voor het eerst aan het publiek gepresenteerd werd. De Rippen vleugel is om verschillende redenen merkwaardig: het instrument is rechtsnarig en gemaakt van een aluminium legering (silumin). De gedachte van Rippen was dat het gietijzeren frame en de bewerkelijke houten kast van een traditionele vleugel samengevoegd konden worden, om de productie sterk te vereenvoudigen. Een bijkomend voordeel was het relatief geringe gewicht van 210 kilo.

Er werden speciale gietmallen gemaakt voor de poten, de lier en het frame. Het gieten van de onderdelen werd uitbesteed aan Stork in Hengelo en daarna werden de aluminium elementen vervoerd naar Ede. Het polijsten en afwerken van de ruwe frames was zwaar en onaangenaam werk, dat vaak door Molukkers werd gedaan. In de loop van de jaren werd de bouw wat vereenvoudigd: eerst werden ter versteviging verticale driehoekige steuntjes gelast voor de sierlijke S-vormige dwarsbint, maar geleidelijk liet men die achterwege. De zangbodem kon eenvoudig in het instrument geschroefd worden. Rippen wilde een vleugel leveren die efficiënt en redelijk voordelig gebouwd kon worden. Dat bleek echter onmogelijk:

De nieuwe Rippen fabriek aan de Frankeneng had een bedrijfsruimte van 5.000 vierkante meter

Historie

Tekst: Pieter Verhulst Fotografie: via Pieter Verhulst

Onder toezien oog van Johan Rippen bespeelt de beroemde pianist Stefan Askenase (1896-1985) de aluminium vleugel

de productie was dermate kostbaar dat het instrument geen winst opleverde. Toch was het jarenlang het paradepaardje van de fabriek.

De oorspronkelijke bouwtekeningen van de Rippen vleugel zijn verloren gegaan, maar wel is een grote houten plaat bewaard gebleven met een ontwerptekening van het frame op ware grootte. De vleugel heeft door toepassing van gietaluminium een bijzonder ranke vorm gekregen: het kastgedeelte van een traditionele vleugel is ongeveer dertig centimeter hoog, maar bij de Rippen vleugel is dit slechts 11 centimeter. En de drie slanke poten lopen conisch toe, waardoor het instrument met enige humor wel wordt aangeduid als "een vleugel op naaldhakken".

Holland-Amerikaalijn

Johan Rippen had een scherp zakelijk oog voor zijn koperspubliek: de Rippen vleugel was gemaakt voor de moderne, naoorlogse woningen, maar door de toegepaste materialen was het instrument ook een typische 'tropenvleugel', omdat er veel minder hout en lijm in verwerkt werd. De ongevoeligheid voor insecten en klimaatinvloeden, en de grotere stemvastheid maakten het instrument zeer geschikt voor plaatsing aan boord van de grote passagierschepen. Aan boord van de 'SS Rotterdam', het vlaggenschip van de Holland-Amerikaalijn, stond ook een hagelwitte Rippen vleugel die tijdens de lange overtochten intensief bespeeld werd.

De Rippen vleugel was ontworpen voor de huiskamer, en is dus niet vergelijkbaar met een concertvleugel. Maar het oordeel van kenners was toch behoorlijk positief. Zo

schreef Willem Andriessen, directeur van het Amsterdams Conservatorium: "...de toon is van zodanige draagkracht,

Rippen showroom in de fabriek aan de Frankeneng

dat deze vleugel ook in kleine zalen ten volle voldoet..." En de befaamde concertpianist Cor de Groot sloot zich daarbij aan: "... dat het toucher en de toonkwaliteit de hoogste trap van perfectie hebben bereikt".

Omdat Rippen een groot deel van de productie exporteerde, zijn deze lichtmetalen vleugels verspreid over de hele wereld. De instrumenten werden soms in felle kleuren gespoten, hoewel de originele kleurstelling meestal heel licht mintgroen, gebroken wit of zwart was. Het houten bovenblad en de klavierklep werden in diverse houtsoorten geleverd, vooral noten, mahonie of palissander. Desgewenst kon zelfs een extra houten rand rondom het aluminium deel van het instrument geleverd worden, als dat beter in het interieur paste.

De Rippen vleugel bestaat bijna zestig jaar en is door de unieke vormgeving nu tijdloos modern design, al zijn er ook interessante voorbeelden van restyling, soms met een gehard glazen of perspex klep en lessenaar. Er zijn ook verchromde exemplaren bekend, futuristisch glanzend als zilver en onlangs is een totaal gerestaureerd instrument zelfs helemaal verguld met 24 karaats bladgoud. Rippen maakte plannen voor een concertvleugel die door de Amerikaanse showpianist Liberace gebruikt zou worden, maar dat project is niet uitgevoerd.

Johan Rippen hield de zondagsrust strikt in ere: op grote muziekbeurzen als de Frankfurter Musikmesse, waar hij zijn nieuwe instrumenten presenteerde bleef de stand van Rippen altijd als enige gesloten op zondag, hoewel dat traditioneel de beste verkoopdag was. Toch had deze zondagsrust ook een voordeel: het wekte uiteraard nieuwsgierigheid bij de bezoekers.

In de pianofabriek in Ede werkte Johan in de jaren zestig met zijn technische staf aan een revolutionair ontwerp voor een heel modern pianomechaniek. Het bestond grotendeels uit kunststof onderdelen en was veel gemakkelijker en preciezer af te regelen dan het traditionele mechaniek. Deze research leidde tot de bouw van een compleet nieuwe fabriek in Shannon, Ierland, waar de lichtgewicht Lindner piano's in grote aantallen werden gebouwd.

Omdat het fabriekscapitaal aan de Reehorsterweg gunstig verkocht kon worden, besloot Johan Rippen de productie in 1969 te verplaatsen naar de Frankeneng in Ede waar langs de spoorlijn een nieuw bedrijventerrein werd aangelegd. De voorspoed van het bedrijf neemt dan door verschillende oorzaken echter af: tijdens de verplaatsing naar de Frankeneng brandt de oude fabriek aan de Reehorsterweg af, waardoor veel machines, mallen en voorraden verloren gaan. Problemen met de productie van het kunststof mechaniek in de Ierse fabriek in Shannon kosten het moederbedrijf ook veel geld, maar de gestaag groeiende import van goedkoop geproduceerde piano's uit Japan en Korea is toch de grootste bedreiging.

De productie van de elegante aluminium vleugel wordt in 1972 gestaakt en het bedrijf moet door stagnerende afzet flink inkrimpen. Er volgt een moeilijke periode en tot 1975 is het bedrijf zelfs in surséance. Johan Rippen ziet met lede ogen aan dat ambtenaren van Economische Zaken voortaan de dienst uitmaken in zijn familiebedrijf. Hij gaat in 1976 met pensioen.

Er wordt in de afgeslankte fabriek niet meer geëxperimenteerd met nieuwe vindingen op technisch gebied en het assortiment is voortaan veel kleiner. In 1978 lijkt het tij gunstig te keren en er werken weer 160 vaklieden in de fabriek. Maar dan volgt de recessie van 1981 en de pianobranche stort in. Door olopemde voorraden en de aanzwellende import van goedkope Aziatische piano's is in 1985 een faillissement onvermijdelijk.

Pieter Rippen

Onder leiding van Pieter Rippen, een zoon van Johan, maakt de fabriek toch een doorstart en er wordt in die periode zelfs weer een Rippen vleugel gebouwd, al is dit een traditioneel ontwerp met een houten kast. In 1987 wordt het vijftig jarig bestaan gevierd: de Rippen pianofabriek heeft dan sinds 1937 circa 200.000 instrumenten gebouwd.

Aanvankelijk lijkt het bedrijf weer op te krabbelen en de vooruitzichten lijken redelijk gunstig. Het uitbreken van de Golfoorlog in 1991 betekent echter de genadeklap: in 1992 wordt de Rippen fabriek in Ede voorgoed gesloten en valt het doek voor de pianobouw in Nederland. De teller van het aantal Rippen instrumenten staat dan op 217.600 stuks.

Johan Rippen was een gedreven pianobouwer, eigenzinnig en doortastend. Hij zocht met zijn technische staf onvermoeibaar naar verbeteringen om zo voordelig mogelijk goede piano's te bouwen. De uit drie lagen hout bestaande *Permatone* zangbodem, het rastloze zelfdragende pianoframe, het kunststof Lindner mechaniek, de nog altijd tot de verbeelding sprekende ontwerpen van de *Maestro* en de tijdloos moderne aluminium Rippen-vleugel zijn mijlpalen in de Nederlandse pianohistorie.

Maar het begon allemaal met die allereerste, eigenhandig door Johan Rippen in de avonduren gebouwde *Maestro*. Dat unieke instrument leek in de eerste versie wel wat op een giraffepiano, en het werd ooit teruggekocht om als pronkstuk een plaats te krijgen in de entreehal van de fabriek aan de Frankeneng.

En waar staat die eerste Maestro?

Na het definitieve faillissement en de sluiting van de Rippen pianofabriek is dit unieke instrument door de curator verkocht aan een antiekhandelaar in Zwitserland. Zo werd deze eerste *Rippen-Harpvleugel* na 65 jaar het allerlaatste instrument voor de export.

Maestro 1

